

**VALTIOVARAINVALIOKUNNAN
LAUSUNTO 30/2005 vp**

**Valtioneuvoston selvitys Lissabonin strategias-
ta kasvun ja työllisyyden parantamiseksi —
Suomen kansallinen toimintaohjelma 2005—
2008**

Suurelle valiokunnalle

JOHDANTO

Vireilletulo

Suuri valiokunta on 21 päivänä lokakuuta 2005 lähettänyt valtioneuvoston selvityksen Lissabonin strategiasta kasvun ja työllisyyden parantamiseksi — Suomen kansallinen toimintaohjelma 2005—2008 (E 88/2005 vp) valtiovarainvaliokunnalle mahdollisia toimenpiteitä varten.

Asiantuntijat

Valiokunnassa ovat olleet kuultavina

- alivaltiosihteeri Vesa Vihriälä ja EU-erityisasiantuntija Henri Backman, valtioneuvoston kanslia
- erikoistutkija Hannu Lipponen, kauppa- ja teollisuusministeriö
- tutkimusjohtaja Heikki Räisänen ja tutkimuspäällikkö Antti Romppanen, VATT Valtion taloudellinen tutkimuskeskus
- johtaja Jukka Ahtela, Elinkeinoelämän keskusliitto
- johtaja Jari Romanainen, Tekes.

VALTIONEUVOSTON SELVITYS

Valtioneuvosto on 13.10.2005 hyväksynyt Suomen kansallisen toimenpideohjelman. Sen mukaan Suomen keskeiset haasteet ovat talouden kansainvälistymisen aiheuttamat paineet tuotantorakenteeseen ja työmarkkinoille sekä väestön ikääntymisen seuraukset työmarkkinoille ja julkiseen talouteen. Hallitus on pyrkinyt vastamaan haasteisiin pitkäjänteisellä ja johdonmukaisella politiikalla, jolla tuetaan työllisyysasteen kestävää nousua ja tuottavuuden kasvun voimistumista. Hallituksen päätavoitteena on kehittää hyvinvointiyhteiskuntaa vahvistamalla kasvua, yrittäjyyttä ja työllisyyttä sekä parantamalla peruspalveluja.

Ohjelmaan sisältyy 11 makro- ja mikrotalouden sekä työllisyyspolitiikkaan liittyvää painoaluetta. Makrotalouden keskeisiä tavoitteita ovat talouden vakaus ja julkisen talouden kestävyys. Mikrotalouden painoalueilla pyritään rakennemuutuksiin, jotka edistävät kilpailukykyä ja tuottavuutta. Työllisyyspolitiikassa tavoitteina ovat työllisyysasteen nostaminen ja työmarkkinoiden toiminnan parantaminen. Tavoitteiden mukaiseen kehitykseen pyrittäessä on otettu huomioon sekä kansalliset toimet että mahdollisuus käyttää EU:n rakennerahastojen varoja.

VALIOKUNNAN KANNANOTOT

Perustelut

Valtioneuvosto hyväksyi Suomen kansallisen toimenpideohjelman lokakuun puolivälissä, minkä jälkeen se toimitettiin EU:n komissiolle. Komissio arvioi jäsenmaiden laatimat toimenpideohjelmat ja julkaisee niistä raporttinsa tamikuussa 2006. Ohjelma on näin ollen komission käsiteltävänä, eikä siihen voida enää tässä vaiheessa tehdä muutoksia. Valiokunta on siksi arvioinut ohjelmaa vain yleisluontoisesti sen yksityiskohtiin puuttumatta. Lisäksi valiokunta on kiinnittänyt huomiota toimenpideohjelman täytäntöönpanoon liittyviin haasteisiin.

Toimenpideohjelma on sinänsä perusteellinen, ja siinä on tuotu esille monipuolisesti ja avoimesti suomalaisen yhteiskunnan suuria haasteita. Ohjelmassa on käsitelty Suomen toimintaympäristön keskipitkän ja pitemmän aikavälin keskeisiä kysymyksiä, kuten väestön ikärakenteen nopeaa heikkenemistä, työvoiman määrän kääntymistä laskuun, julkisen talouden tasapainoa, yritysten ja kotitalouksien toimintaympäristön kannustimia sekä työllisyyden ja tuottavuuden kehitystä. Toimenpideohjelmaan ei kuitenkaan sisälly mitään uusia avauksia, vaan se perustuu lähinnä jo olemassa oleviin asiakirjoihin, kuten hallitusohjelmaan, valtiontalouden kehyksiin vuosille 2006–2009, hallituksen strategia-asiakirjaan sekä Suomi maailmantaloudessa -selvityksen loppuraporttiin. Ohjelmassa mainituista toimenpiteistä osa on siten sellaisia uudistuksia tai hankkeita, jotka ovat muutoinkin jo toteutumassa.

Suomi on menestynyt kansainvälisissä vertailuissa erittäin hyvin monella eri toimialalla. Edessä olevat haasteet ovat silti merkittäviä, joten toimenpideohjelman täytäntöönpanoa tulee jatkaa tehokkaasti ja määrätietoisesti. Kansainväliset haasteet huomioiden tavoitteita voi olla joiltakin osin syytä nostaa vielä korkeammalle. Esimerkiksi osaamisen ja innovatiopolitiikan suhteen Suomen valitsema toimintalinjat ovat sinänsä osoittautuneet onnistuneiksi, mutta T&K-panostukset eivät kuitenkaan ole vielä

tuottaneet riittävästi uusia innovaatioita ja yrityksiä. Lisäksi myös monet muut EU- ja Kauko-Idän maat ovat niin ikään omaksumassa osaamiseen ja innovaatioihin perustuvan strategian. Globalisaation edetessä kilpailu parhaista osajista ja yrityksistä lisääntyy. Menestyäkseen myös jatkossa Suomen on edelleen vahvistettava muun muassa sellaisia toimia, joilla kansainvälisiä innovatiivisia yrityksiä ja huippuosaajia kyetään houkuttelemaan Suomeen.

Toimenpideohjelmassa korostetaan myös ympäristöteknologioiden edistämistä. Ympäristöteknologiat ovat olleet jo pitkään T&K-toiminnan painopiste Suomessa, mutta alalla on vielä huomattavaa kasvupotentiaalia. Valiokunta pitää tärkeänä, että jatkossa ympäristöteknologian kehittymistä vahvistetaan ja suomalaisen ympäristötekniikan ja -osaamisen vientimahdollisuuksia tehostetaan.

EU ei ole tällä hetkellä lähelläkään niitä tavoitteita, jotka se asetti viisi vuotta sitten, vaan Lissabonin kunnianhimoiset tavoitteet ovat karanneet yhä kauemmaksi ja unionin kehitys on polkenut paikallaan. Koko unionin tulevaisuuden kannalta onkin aivan ratkaisevaa, että viimeistään tässä vaiheessa jäsenmaat sitoutuvat aidosti uudistusten täytäntöönpanoon ja ryhtyvät toteuttamaan niitä myös konkreettisesti. Jäsenmaiden erityisongelmien huomioon ottaminen ei saa muodostua esteeksi unionin kehitykselle, vaan kilpailukykyinen ja taloudellisesti vahva unioni edellyttää kaikkien jäsenmaiden panosta ja ponnistuksia yhdessä sovittujen päämäärien saavuttamiseksi.

Kuten edellä on todettu, Suomi on menestynyt monissa kansainvälisissä arvioinneissa erittäin hyvin ja Suomen talous on todettu varsin kilpailukykyiseksi. Valiokunnan mielestä monet Suomessa toteutetut uudistukset ja hankkeet voivat toimia hyvinä esimerkkeinä myös muille EU-maille. Onkin tärkeää, että kansalliset toimintaohjelmat ovat vertailukelpoisia ja että jatkossa vertaisarviointia tehostetaan.

Lausunto

Lausuntonaan valtiovarainvaliokunta ehdottaa,

*että suuri valiokunta ottaa huomioon,
mitä tässä lausunnossa on esitetty.*

Helsingissä 8 päivänä marraskuuta 2005

Asian ratkaisevaan käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa

pj.	Olavi Ala-Nissilä /kesk	Pekka Nousiainen /kesk
vpj.	Matti Ahde /sd	Pirkko Peltomo /sd
jäs.	Christina Gestrin /r	Markku Rossi /kesk
	Jyri Häkämies /kok	Matti Saarinen /sd
	Kyösti Karjula /kesk	Kimmo Sasi /kok
	Jari Koskinen /kok	Anni Sinnemäki /vihr
	Pekka Kuosmanen /kok	Irja Tulonen /kok
	Reijo Laitinen /sd	Kari Uotila /vas
	Maija-Liisa Lindqvist /kesk	Jukka Vihriälä /kesk.
	Mika Lintilä /kesk	

Valiokunnan sihteerinä on toiminut

valiokuntaneuvos Hellevi Ikävalko.